

A auditoria, sicut rerum natura composuit ad cerebrum, & à cerebro descendentes faciunt exhalationem. Coniungitur autem gula pulmoni. Pulmo uero in modum fabri ferrarij follis est constitutus, alter alteri spiritum tradens: & implet pectoris arcana. Stomachus autem uentri coniunctus est, qui infra pennas pulmonis medium possidet. Cor uero uenas habet quatuor: duas quæ spiritum continent, & duas quæ sanguinem trahunt. quæ spiritum continēt, pulmoni affixæ sunt, quarum firma facta cōcatenatione totum per corpus sanguis diffunditur, & sic uenæ pulsum reddunt. Pulsus ita nutritur, modo recipit sanguinem, modo repellit. Cor uero, ut diximus, est coniunctum pulmoni: in sinistra parte dominationem tenet: id circa positum est, quod Græci pericardium uocant, attingens extremas partes pulmonis. Sed hic polita sunt præcordia, quæ Græci diaphragma uocant. continet autem pulmonis substantiam, uentremq; & intestina: cui iuncta sunt latera & spina. Venter autem orificia habet duo, unum proximum membranæ, quod Græci pericardium uocant, in sinistra inclinatum: hoc Græci stomachum uocant: aliud uero in dextra parte circa iecur positum est, extensum usq; ad longæonem, quod Græci pyloron uocant. Inde ad utranq; partem renes. deinde uero inest follis uelica. In sinistra parte positus est splen, oblongus, uentri coniunctus: continens membranas tenues, habens pinguissimas uenas, quæ intestina te-
B gunt & calefaciunt: hoc Græci epiloum uocant, ab orbo extensum usq; ad renem sinistrum. Subiacet autem sub hoc intestinum, quod Græci colon uocant. Sub hoc autem est locus continens longæonem, qui iunctus est uelicæ habenti collum longum, quod ueretro inest. Vesica uero renibus continetur media utriusque: ex quibus renibus decurrit ad neruos, quibus testiculi pendent, quos Græci uocant cremasteras, à quibus iunctæ sunt uenæ tenuissimæ, quæ sperma deducunt ex cerebro: oriturq; ex spinæ medulla. Viris quoq; testiculos inesse manifestum est: sed alio schemate formati sunt uiris. Mulierum uero testiculi breuiiores & fragiliores sunt. nam quæ maiores habent, uiragines appellantur. Igitur manifestum est unam esse uiris & mulieribus interiorum uiscerum compaginatum lineationem, sed multæ sunt tunicæ testiculorum: prima eustrephes, id est bene retorta: secunda pericochliades, id est circumtortuosa: tertia perizoma, id est circuncinctorium: quarta uero tunica tenuissima arcys, id est rete appellatur. Similiter et matrix habet subiecta membra quibus continetur: quæ Græci cyetica, id est genitalia uocant: nam ut est masculo ueretro, ita est matrix mulieri columna. Matrix enim naturaliter fragilis & mobilissima est, constans ex neruis, & paruissimis uenulis, & tunicis duab. exterius neruis est firma, interius carnosæ & mollis, quæ est directa contra intestina: cuius ceruix tribus foraminibus erigitur usq; ad longæonem.

C Sinistra uero est matrix, in qua sperma miscetur, quando conceptio celebratur natura uolente, id est uiri semine, & mulieris sanguine: quamuis & uirile sperma sanguis noscatur esse. Vnde & maiores nostri consanguineos appellauerunt ex consanguinitate paterna uel materna natos. Nunc dicitur ab imperitis, quo modo sperma sanguis esse potest, cum sit album: Nos tamen certa ratione probauimus. Mare enim, ut ei natura tribuit, est colore uiride: quando autem in tempestatibus mouetur, spumam albam emittit. uel si uinum nigrum in quolibet uase exagitaretur, spumam candidam faceret. Simili uero ratione & sanguinis feruor concussus in albedinem uertitur. Dum enim coitio fit, non statim formatur infans: nam si quoties coitus fit, toties conceptio fieret, innumerabilis esset multitudo filiorum. Certo enim tempore mulier concipit, aut in initio purgationis, aut in fine. nam purgatio sperma corrumpit, plurimo usu sanguinis materia superante. Temporibus certis infantem componi atque formari in utero materno manifestum est. omnis enim figura formatur in quadraginta diebus, aliquando in diebus triginta. Qui uero quadragesimo die formantur, nono, uel decimo mense impingente nascuntur. Manifestum est enim infantes in utero materno ita formari. Primo enim mense iactu seminis congregatur in umbilico, & fit rhyllis, id est congregatio sanguinis. Secundo mense expressio corporis animam tribuit.

D Tertio mense unguis atque capilli nascuntur, & motum facit infans. Ideoq; & quarto mense mulieribus nausæ fiunt, quas Græci nauτίας uocant. Quinto autem mense facit crescere sinum atq; adulteria demonstrat. Sexto mense facit neruorum compositionem. Septimo mense medullam confirmat. Octauo cum pelliculis ossa confirmat. Nono uero mense maturum mouet infantem. Infans uero masculus in dextra matricis continetur, foemina uero in sinistra: Nam & hæc signa præcedere solent. quod si masculus fuerit in utero materno dextro, robustior est, si foemina, sinistra. Dū ergo infans in utero matris est, oculi genibus oppositi sunt. unde hoc probauimus: quia genua tumentia, oculi autem concaui. ideoq; cognita rerum natura, ita natura imposuit genua: & genæ quoque cum acri dolore uel nimium percussus homo fuerit, & genua curuauerit, oculi continuo lachrymantur: non enim uult natura eos obliuisci societatem genuum. Dentes autem nostri organa sunt quodammodo linguæ. infans uero dum dentes non habuerit, uagit. dum uero duos uel quatuor dentes habuerit, mussitat. dum uero os dentes repleuerint, loquetur. Dentes enim nostri quos habemus, alij uocantur cynodontes, quos caninos dicimus, quos ad frangendum habemus. Dentes enim nostri ossa non sunt, nec medullam habent: ideoq; omnia ossa confringunt, sed assiduo humore capitis uentiantur: sicut enim assiduus humor ex alto in nasum ueniens perforat: ita dentes uentiantur à capite.

GALENO ASCRIPTVS LIBER

De cognoscendis febribus.

De cognoscendis febribus omnibus superius scriptum est. nūc illud sciendum. Scito quod maxime iam dixi primū cognoscēdas causas, & origines, & species febrium, & ut sciamus, quæ sunt generales, & quæ sunt speciales, id est quæ sunt ueræ, & quæ non sunt ueræ, & quæ sunt tropicæ, & quæ sunt acutæ, uel quæ sunt simplices, & quæ sunt duplices, uel quæ sunt, quæ cum alijs febribus geminatæ fiunt, & quomodo accedant, & quomodo recedant, id est qualiter moueantur, & qualiter declinent, & quibus horis, diebus & noctibus, uel quot horis paroxysmus, id est commotio teneat, uel quando faciet paracmen, id est declinationem, quid ue significant, & quò ægrum ducant considerandum est: & iterum uirtus ægotantis, qualitas, & impetus ægritudinis, & quantitas: ex hoc enim uitæ mortisq; indicia maxime, & ex pulsu, & consideratione urinæ, ac genus febris præuidere poteris, si fuerit assiduus lectionis doctissimus usus: necnon ex alijs signis, quæ nos ter Hippocrates in prognosticis probat: & futura ante prædicit. indicant enim & quasi tacite loquuntur ægotantis color, oculi, uultus, uox, taciturnitas, positio iacentis, schema, corporis habitudo: quæ omnia in ægris diligenter consideranda sunt, ut sciamus manifeste quid tenere, uel quod refugere debeamus: ne forte hoc ignorantes ægros lædamus. Addas & illud in his, ut consideres in omnibus semper ægritudinibus regionem, qualitatem, positionem locorum, aeris temperantiam, temporum mutationem, ætatem, consuetudinem ægotantis, naturam corporis, animi uigorem, causas & originem: necnō & illud, ne ut animi aut corporis uitio ægritudo nata sit, aut ne extraneus aduenerit ex cibo aut potu, uel ex corruptela aeris. Quando enim hæc omnia consideras, tunc rationem bene & uere esse cognoueris, & optimè facies quicquid ad hæc omnia facere conueniat: quoniā tunc medici beneficia uincuntur, quando non in suo tempore adiutoria offerunt, aut natura corporis à morbo fugata beneficia non sentit. itaq; præuidenti omnia diligēter perspicienda, & præuisis atq; cognitis causis, ut dixi, suis curis suisq; temporibus curanda.

GALENO ASCRIPTVS LIBER DE ANATOMIA PARUA.

CENSURA.

Liber maxime deridendus.

VONIAM interiorum membrorum corporis humani passiones erāt ignotæ, placuit ueteribus medicis, & maxime Galeno ut per anatomiam brutorum animalium, interiorum partes manifestarent. & cū quædam bruta animalia, ut simia, inueniātur nobis in exterioribus similia, ita secundum interiorum positionem nulla inueniuntur adeo similia ut porci. & ideo in eis anatomiam fieri destinamus. Est autem anatomia, recta diuisio membrorum, quæ sic fit. Porcum debes inuersum ponere, & per medium gutturis incidere: & tunc tibi primum lingua occurrit, quæ dextrorsum, & sinistrorsum quibusdam neruis alligata est, qui reuersiui dicuntur: quia cū ipsi à cerebro ueniant ad pulmonem, à pulmone uertuntur ad linguam, per quos lingua mouetur ad uoces formandas: ibi iuxta sunt quædam carnes glandulosæ, quæ dicuntur pharynges. Qui colligitur humor, in eis facit branchos. In radicibus linguæ oriuntur duo meatus, scilicet trachea arteria, per quam transit aer ad pulmonem: et œsophagus, per quem immittitur cibus ad stomachum: & est trachea arteria super œsophagū: super quem quædam chartilago est, quæ dicitur epiglottis, quæ eleuatur aliquando, ut cibus & potus per tracheam nō descendat, & aperitur ut aer intret, & exeat. Inter tracheam arteriam & œsophagum est locus, qui dicitur isthmos, id est inter duo principia, in quo aliquādo humor colligit ad apostema, quod dicitur angina: aliquādo pars est intus, & pars extra, & dicitur squinantia: aliquando est totus extra, & dicitur synantia. tūc debes separare tracheam arteriā ab œsophago, & inuenies pulmonem & cor. Cor uero est in sinistra parte, & pulmo in dextra. quorum quilibet in sua capsula continetur. In capsula uero cordis colligitur materia, quæ facit syncopen: in capsula pulmonis colligitur materia, quæ facit peripleumoniam. & tunc uidebis quandam uenam, quæ concaua dicitur: quæ ab hepate uenit per medium diaphragmatis, & subintrat inferiorem auriculam cordis. & fit arteria, de qua sunt omnes arteriæ aliæ, quæ procedunt ad membra, in quibus fiunt pulsus, quibus mediantibus cor alligatum est pulmōni, & tracheæ arteriæ, & fistulis pulmonis, in quibus colligitur humor, qui facit sanfugium: aliquando colligitur

A colligitur extra eas, & facit anhelitum: & aliquando intus, & extra eas, & facit orthopnoeam. Et quod pulmo sit cauernofus, potestis probare, si cum calamo intromisso infletur. Sub illis membris est panniculus, qui dicitur diaphragma, qui diuidit ea à nutritiuis, qui coniungitur teneritatibus costarum, in quibus colligitur humor, qui facit pleuritim. Tunc debes reuerti ad interiora, & ad nutritiua, & computa longitudinem œsophagi usq; ad septimum spondylum, & ibi incipit os stomachi supra diaphragma: stomachus uero inferius. Sub stomacho est intestinum, quod dicitur portonarium: sub portonario est duodenum: sub duodeno, ieiunium: sub ieiuno, orbum: sub orbo, saccus: sub sacco, longaon: & sunt ibi quædam gracilia intestina, quæ lateralía uocantur, in quibus est iliaca passio. Ex dextra parte sub fundo stomachi est hepar positum, in cuius substantia est, quasi quædam uesica, quæ cystis fellis appellatur. & super hepar sunt duo pāniculi, girbus, & sifac: qui sunt impliciti uelut rete, quod apparet ibi pinguedo: & dicitur grossus girbus. quod autem subtilis, sifac: qui procedunt usque ad splenem, per quos uenæ transeunt, per quas melancholia ad splenem ex hepate mittitur. Est autem splen membrum oblongum in sinistro latere positum. Loca quæ sunt sub splene & hepate, dicuntur hypochondria. Tunc debes omnia intestina extrahere, & tunc occurret tibi in medio spinæ arteria magna: sub qua & uena magna continetur, quæ arteria fit de omnibus arterijs capitís, quæ de recto condensantur in uenam magnam, & arteriam quæ descendit ad lumbos: & ad se varias arterias transmittit tam dextrorsum, quam sinistrorsum ad inferiora. Vena autem magna fit de uenis capitís condensatis, quæ uenit usque ad renes, & bifurcatur, & ibi fit caua uena, in qua infunduntur capillares uenæ, quæ præ nimia paruitate sui uideri non possunt, per quas urina cum quatuor humoribus uenit ad renes. Sunt inter ea autem & renes quædam membra oblonga, & concava in principijs lumborū posita: & in renibus decolatur urina à quatuor humoribus. tunc inuenies ibi duos meatus, qui ureteres dicuntur poris: & per eos refudat urina in uesicam. nam infiguntur uesicæ, qui etiam transeunt per quendam pāniculum, quo omnia intestina præter longaonem clauduntur, qui uocatur † epigome cinctus meatus non, quo aliquo erupto cadit intestinum in oscheum, supra quem est quædam pinguedo, quæ uocatur omentum: supra omentum est funen.

† al. girbus

Nunc de anatomia matricis dicendum est.

Sciendum est autem quod natura hoc membrum in mulieribus disposuit, ut quicquid in toto mense de superfluitate generaretur, ad hoc membrum in cōsueto tempore tanquam ad sentinam totius corporis mitteret: & inde mulieres naturaliter menstrua habuerunt. Est etiam hoc membrum ager naturæ, qui excolitur ut fructificet, in quo aliquando ut in bonam terram semen eijcitur, quod adhæret in ea, & per actionem cooperantis naturæ calidæ, & spiritu mediante inferius scinditur more grauis: & à se ramusculos emittit per quasdam radices uel ora, quibus infigitur matri, & per quæ nutrimentum sibi ministratur & futuro foetui, & sic postea actione uirtutum, ut sæpe à me uobis dictum est, si bene recolitis, futurus foetus generatur, & augmentatur. Est autem posita matrix super intestina, & supra collum eius est uesica, & sub ea longaon est, & inferius est uulua. Tunc debes scindere matricem per medium os, ubi inuenies duos testiculos superpositos, per quos sperma mulieris mittitur ad matricem, ut ex eo & uirili fiat foetus. Habet autem matrix septem cellulas, & si prægnans est, in ea foetum inuenies, supra quem uidebis quandam tunicam quasi quandam camisiam, quæ secundina dicitur, quæ rumpitur quando foetus recalcitrat ad exitum, quæ alligata matri & foetui uenis per eam transeuntibus nutrimentum ad matricem, & ad foetum transmittit. & illi meatus quibus foetus alligatur, dicuntur cotylidones. Est etiam ibi quidam magnus meatus, qui umbilicus dicitur, qui rumpitur iuxta matricem in quantitate quatuor digitorum, ex cuius ligatura fiunt phlegmonæ in umbilico.

Nunc de anatomia cerebri uideamus.

D Debes ergo in summitate capitís incidere, & remota cute inuenies pelliculas quasdam, quæ dicuntur musculi, sub quibus inuenies os, quod dicitur cranium. sub crānio est pellicula, quæ dicitur dura mater, sub qua est pia mater, denique cerebrum. In oculis est tunica, quæ appellatur coniunctiua, & apparet alba: quæ est iuxta eam, aliquantulum est subnigra, & dicitur cornea: quæ sub illa magis est nigra & minor, & dicitur uuea. Tunc incide per medium, & humor qui prius exhibit, dicitur albugineus: qui post eum est, clarus est, & coagulatus in modum crysalli, & dicitur crysallinus: & qui ultimo est, ipse uitreus appellatur. Nerus, qui ab interioribus uenit ad oculum, qui est albus, & angustus, ipse dicitur opticus: & qui uenit ad aures, dicitur auditorius neruus.

Spurij.

F? in

GALE.

GALENO ATTRIBVTVS LIB. DE ANA-
TOMIA VIVORVM.

C E N S V R A.

*Liber, in quo multa uera & Galeno digna continentur, sed tamen longe ab eo differens,
quem Galenus adere proposuerat.*

Partium corporis diuisio, natura, usus, & dignitas.

EDICORVM anatomicos necesse est præcognoscere, quod huma-
num corpus cum sit compositum, ad hoc ut sit sustentaculum motuū F
& operationum diuersarum, ex multis & diuersis componitur instru-
mentis, coniungitur enim nobilissimæ animæ, à qua influunt ei poten-
tiæ nobiles, & uirtutes multiplices, quarum ministerijs regatur, & sal-
uetur in esse, & prohibeatur à corruptione, & à casu ueloci. Sed cum
nullius uirtutis ministerium compleatur nisi per organum cōuenien-
ter adaptatum: tunc exigitur adaptatio, & preparatio organorū mul-
tiformium, ad texturam corporis humani ordinandam, per quæ uir-
tutes negociantur, & effectus quos intendunt attingant. Verum quia
operatio quælibet absq; multiplici iuuamento nō saluatur diu, neq;
etiam fit: tunc oportuit ut organa specialia haberent speciales texturas ex partibus diuersis. Et di-
co quòd tam ea, q̄ partes eorum à medicis membra appellantur. quarum generatio est ex humo-
ribus proportionatis, sicut humorum ex cibis. Vnde membrorum alia simplicia, alia composita.
Simplicia sunt, quorum quacuncq; partem sensibilē assumpseris, erit illa toti cōmunicans in nomi-
ne & definitione: sicut os & caro. Composita sunt, quorum quacuncq; partē assumpseris anima-
lis, toti cōmunicans nō erit nomine & definitione, sicut manus & facies. Membrorū similiū par-
tium primū est os: quod creatum est durū, qm̄ corporis est fundamentū, & motuum sustentamen-
tū. tamen & ipsum etiā & secundū magis, & minus in duricie diuersatur. Post ipsum est chartila-
go in duricie mollior, ad flectēdum humilis, sed omnibus alijs durior, in cuius curatione iuuamē-
tum fuit, ut per ipsam ossium cum pelliculis, & carnibus facilius & melior fieret cōtinuatio. Si em̄
molle cum duro absq; medio componeretur, accideret ei passio uehemens apud percussione, &
coarctationem seu constrictionē: & ex casu ipsius supra durū immediate, & resistentia, seu repul-
sione duri constantis: quare ordinata fuit positio mollis cū duro: & inuestita fuerūt ossium extre-
mitates bucellares, & cōcaug, hoc corpore medio, sicut est in oculo, scapula, & in ossibus costarū,
& in epiglottali chartilagine, & in osse suspenso in furcula, & in alijs pluribus. Non solum autem
hoc iuuamentū, sed etiā alia in eis reperiuntur iuuamenta plura, sicut in osse, quod suspenditur in
furcula ad defensionem oris stomachi. Et quandoq; per ipsam melior uicinitas fit iuncturarū sese
inuicem fricantiū: alioquin sui duritie rumperētur. Et aliquando iuuat in sustentando membrum
molle extensum, & elongatum in suo itinere: propter quod alio indiget, cui innitatur, & à quo cō-
fortetur. Postea sunt nerui, qui sunt tanquam uirgulta orta à cerebro, & à spinali medulla, à sub-
stantia alba in ipsis, duram & flexuosam habentes substantiam, ad separandum difficilem. Et iu-
uamentum eorum est deferre uirtutes sensibiles à cerebro, & motiuas ad partes alias: & corrobo-
rare totum corpus per quod incedunt, & dilatare quandoque se in cinctorio membrorū sensu ca-
rentium, sicut hepatis, splenis & pulmonis. ista enim membra, etsi sensum nō habent, positum est
tamen super ea cinctorium neruosum cooperiens ea, quæ quando apostematibus & uentositate
tensa fuerint, peruenit apostematis grauedo, seu pondus, aut uentositatis extensio ad cinctorium,
& ad ipsius radicem, & sentit ipsam. Postea sunt chordæ ab extremitatibus musculorum ducen-
tes originem, quarum substantia substantiæ neruorum similis est, ad membra tendentes mobilia.
quæ quando retrorsum trahuntur, propter sui principij attractionem ea retrahunt quibus alligan-
tur: & quandoque laxant, quia eis accidit relaxatio ex eo, quòd relaxantur sua principia, & ad su-
os tendunt situs: & quandoque extendunt: sicut apud sui extensionem, quam habent ex suis prin-
cipijs egredientibus mensuram suæ longitudinis consueta. Et substantia chordæ componitur ex
neruo, & ligamento ingredientibus musculum. in quo perficiuntur, & fiunt tanquam fila in eo, &
ut plurimum penetrant per medium illius, & ex altera parte egrediuntur, & aggregantur in u-
num, & chordam constituunt: quæ quando separatur à musculo, ad iuncturam uadit, aut ad mem-
brum mouendum, & colligitur in seipsa, & in chordat ipsum sicut chorda arcum. Postea sunt liga-
menta,

Amenta, sicut prædiximus, similia nervis. Et quædam eorum absolute ligamenta vocantur: & quædam sunt, quibus appropriatur nomen aliacab. Illud aut, quod ad musculos extenditur, non vocatur nisi ligamentum: quod autem ad musculum non extenditur, sed continuatur inter duo extrema ossium, aut inter alia membra, annectendo unum alij firmiter, & ligamentum, & aliacab appellatur, & ipsius extractio & origo est ab osse. unde & sensu caret sicut & os. & hoc provisum est ei melius, ne propter motuum suorum uehementiam & multam frictionem doleat. Iuuamentum ipsius est nexio, & concatenatio iuncturarum, & corroboratio neruorum. quandoque enim nerui separantur de suis principijs, & partiuntur, & ramificatur in membris, & propter hoc in suo processu magis subtiliantur, quanto magis remouetur a suo motu, cum rami ipsorum multo fiant subtiliores, quam radix. † ad. ortu. quamobrem ne cadant in defectum, et corruptionem, gubernauit eos Dei sapientia misericorditer agens. etenim ex ossibus rem similem sibi extraxit, quæ connexio uel ligamentum appellatur. & ipsam neruo miscuit, & ex eis, quasi rem unam effecit, & sic acquisita sibi crassitie securius incidit neruus ad membra longinqua, & non est timor de resolutione uirtutis eius: & præterea non erat conueniens, ut nerui ossibus continuarentur, quæ sunt sustentamenta, & radices membrorum mobilium. ossa. n. sunt solida & dura nimium: neruorum autem substantia mollis, & subtilis. Post ligamenta sunt arteriæ, quæ sunt organa concaua, in longitudine extensa, neruosa, & in sui substantia ligamentalia, habentes motiones diuersas, & quietes assimulatas, seu proportionatas motionibus, & quietibus cordis, quod est earum principium. Et sunt compositæ ad hoc, ut per ipsas eueniret cor a suis fumis, & respiret calor naturalis, & spiritus distribuatur in membra, quæ sunt post ipsum, propter partitionem & ramificationem, quam suscipiunt. Et postea sunt uenæ, arterijs in aliquibus assimulata, non habentes motum dilatationis uel constrictionis, sicut & arteria: & hoc est quod quietæ nominantur. Et sunt creatæ ad hoc, ut sint uia per quas feratur sanguis nutritiualis, & membris partiatur secundum quod necessarium est. Vnde de necessitate ad omne membrum instrumentale ueniunt duæ uenæ, pulsatis & non pulsatis, ad deferendum duo genera sanguinis, quibus membra indigent ad sui conseruationem & nutritionem. Licet & aliam habeant utilitatem istæ uenæ in corpore, communem cum neruis in eo quod sunt ligamenta carniū, sicut postes in pariete. Et significatio super hoc est, quod uidemus, quod in corporibus, in quibus liquefiunt membra & caro, apparent uenæ crassiores alijs membris magis diminutis. Et alia est necessitas suæ manifestationis, ut per uenulas paruas diuidatur sanguis, & facilius accipiat alterationem, & conuersionem. & iterum, ut sanguis crassus remaneat, & retineatur ab eis, & cohibeatur ab exitu: & in quibus relinquuntur orificia ampla, non coercetur sanguis ab exitu suo omnino. unde in palato, naribus, & ano, fiunt multoties sanguinis exituræ. Et post hæc sunt panniculi, quorum textura est de filis neruosis sensu nequaquam perceptis, quorum spissitudo est tenuitas quædam in superficiem suscitata, ad hoc ut sint continentes conuenienter, & bene cooperientes superficiem corporum aliorum, propter iuuamenta plura. Ex quibus est, ut semitam eorum, in quibus est in sua figura & factura bene custodiant: & hoc iuuamentum est in tunicis cerebrorum, & grandinis glacialis, & humorum suorum, quorum substantia de natura currens, & mobilis est. indigent tamen ut figantur, & stent ordinati in suis figuris, ne accidat error in operationibus uirtutum perficiendis, quarum necessitate creantur, & existunt, ut suam existentiam in manentiam contrahant. Et ex eis est, ut fiant suspensoria aliorum corporum, sicut renum a dorso: & ut sint continentia quædam, sicut stomachus & intestina. & ut per ea membra quædam sensum in superficie solum habeant, sicut pulmo, hepar, & splen, & renes. Et ex eis est, ut per eos distinctio, & diuisio habeatur super membra diuersarum intentionum. sicut inter os & carnem, inter spiritualia & nutrientia propria diaphragma: & ut inter duas concauitates compares. & hæc est intentio uelaminis separantis thoracem. Et postea est caro: cuius iuuamentum est ut adimpleat tunicas, & connectat ramos, quæ in suis complexionibus & coloribus diuersa in diuersis membris reperitur: sicut alba & mollis in coniunctionibus, & in glandulis omnibus, & in mamillis, & in ouis: rufa seu rosea in pulmone: rubra ut in pluribus: rubicunda ut in corde: purpurea ut in hepate: subnigra, seu nigra ut in splene, & etiã in uua. Et membra alba albificant materias quas conuertunt, sicut mamillæ lac, oua semen: & rubra rubificant, sicut hepar sanguinem. Splen uero et renes sanguinem rubrum, quasi similem magis appetunt: similem dico in colore & natura. Et uerum est, quod glandulæ sunt species carniū diuersorum iuuamentorum, in locis enim iuncturalibus, & etiã sub lingua, ponuntur ad nutritionem humiditatis necessariae, ad motum facilem & uelocem, & prohibitionem arefactionis superflue aduenientis propter fortitudinem motuum: & quandoque ad recipiendum uenas transeuntes ab uno in aliud, sicut mesaraicas euntes ab hepate ad stomachum & intestina: quæ indigent solo, cui innitantur: sicut res honorata in hora suæ laxationis, ne prosternatur uirtus earum. & consimile est iuuamentum glandulæ pinealis suppositæ cerebro: propter quod replet interstitia uenarum transeuntium ad diuersas partes cerebri. Adipem & medullam non negat Aristoteles partes animalis esse necessarias, quarum generatio est ex eo, quod relinquitur de nutritiua caloris innati: & coagulat propter sui imbecillitatem, cum consumi non possit: & est aeris substantiæ multum, ad quod se conuertit natura, & transfert in usum necessarium, & recipit ab eo iuuamentum multiplex. Quorum unum est, ut non dimittat calorem innatum euanescere, imo retineat ipsum;

Spurij.

F? iij

& coadunet.

& coadunet & multiplicet: & hoc notum est in zirbo, & in pinguedine renum: quare circa mem- **E**
 bra frigida de natura, calore multo indigētia, propter humiditatē multā quæ solet in ipsis domina-
 ri, circūdata est in animalibus, & plurima reti, & præcipue in locis distantibus à principio caloris
 naturalis, & maxime in frigidis cōplexione & humidis. Medulla est supfluitas sanguinis in ossib.
 concauitatē habētibus: & hoc significatur per hoc, q̄ omne animal abundās in sepo & pinguedi-
 ne, abundat & in medulla: & puer q̄n est puer, in osse enim eius reperit̄ sanguis: & cōualefcēte ca-
 lore in ipso, & decoctione, albescit. Et q̄ sit superfluitas sanguinis ossa nutriētis significat̄, quia il-
 la medulla est calida & humida: & ossa sunt frigida & sicca: & superfluitas est cōtraria ei, cuius est
 superfluitas. quare uidet̄, q̄ potius sit superfluitas ossis medulla, q̄ eius nutrimentum: & hoc signi-
 gnificatur per hoc, q̄ in ossibus animalū frigidorū multa reperitur medulla, quia calor ossium in
 eis nō potest dissoluere pinguedinē siue medullam: propter q̄d leo nō habet medullā, q̄m consu-
 mitur ex calore in ipso osse. Iuuamentum medullæ ossis est, ut ipsum fomentet & humectet, & ut
 ipsum mollificet ne frangatur: & ideo quia motus ipsum exiccat, & ut os per ipsam forte sit & soli-
 dum. Post partes istas ultimæ in mollicie, & à duricie maxime elongatæ sunt humiditates uisui
 deseruiētes, et præcipue albuginea, q̄ clara est ualde et subtilis. creata est em̄ in facie glacialis. clara
 igitur posita est propterea, q̄ gradetur delatio luminis super glacialē. Si enim spissa crearet̄, obte- **F**
 geret & uelaret lumen ab omni eo, quod ipsum sequitur. Spinalis medulla ergo à quibusdā puta-
 batur medulla, sed Aristoteles dixit, q̄ nō fuit medulla, quia in se habet duriciē, q̄ non accidit me-
 dullæ. & dixit, q̄ ipsius iuuamentū erat per spinā transire ad modum tigni, iuuando remotiōnem
 spondylorū, & spinæ, & omniū quæ ex eis oriuntur. sed posteriores aliā inuenerūt ipsius utilitatē.
 descendit em̄ à cerebro sensificans uirtutes, & mouens membra sequētia caput. Et hæc sunt homi-
 nis simplicia membra, in quorum uno quoq̄ sunt uirtutes ad sui regendī custodiam & tutelam: Et
 sunt duæ res necessariæ, scilicet motiua de loco ad locū, & digestiua, seu maturatiua: & motiua de
 loco ad locū diuiduntur medici in tres, scilicet in appetitiuā, quæ trahit rem necessariā ad locū, & ex-
 pulsiuā, quæ expellit rem nō necessariā de loco: & retentiua, quæ retinet, quod necessarium est
 in loco. licet eadē uirtus sit apud philosophū, ponentem principiū motus & quietis ab illo motu
 esse indifferēs. Et dico q̄ materia uniuscuiusq̄ membri similitum partiū aut est ex spermate, aut ex
 sanguine. Quæ generant̄ ex spermate, sunt omnia mēbra præter carnē et adipē. quorū generatio est
 ex sanguine. Et fm̄ philosophū sperma masculi & foeminae diuersarū est intentionū. intentio em̄
 spermatis masculi est informare ad similitudinē eius, à quo sperma separatum est. Et intentio sper- **G**
 matis mulieris est recipere formam fm̄ similitudinē eius, à quo seminatū est. A spermate igit̄ ma-
 sculi spiritus est, & artifex, & forma: & a spermate mulieris est fundamentū, generatio, & materia.
 Caro uero ad replenda loca uacua, ex sanguine solo generat̄ spisso, quæ caliditas & siccitas coagu-
 lauerat. Adeps uero, ex eius aquositate & unctuositate, quam coagulauit frigiditas. ideo caliditas
 eam dissoluit. Et ex sanguine generata renascuntur post perditionem suam, & illud quod est ge-
 neratum ex sanguine, in quo adhuc est uirtus ex istis spermatibus, si tollatur, iterū renasci potest,
 sicut dentes in pueritia. Item quæ complexioni sanguinis uicina sunt, non indigent multitudine
 conuersionis sanguinis ad sui nutritionem: immo statim in suo occurſu in eo conuertuntur. quo-
 rum uero est materia sperma, & sunt à complexione sanguinis remota, necesse est ut multis con-
 uersionibus sanguis in eorū nutrimentū secundum ordinem cōuertatur. Quapropter in quibus-
 dam membris tanta sunt foramina sicut in ossibus, quatenus eorum nutrimentum sanguineū stet
 in ipsis & moret̄, ut ea procedant paulatim, & paulatim cōuertendo illud in sui similitudinē perfe-
 cte. A carne aut̄ separata est ista foraminū diuersitas. Præterea licet plura prædictorū membrorū
 simplicia nominentur à medicis, non suis tamē carent complexionibus, & texturis, sicut uenæ, &
 arteriæ, & panniculi omnes. Componuntur enim ex uillis seu filis, ordinatim in eorū textura posi-
 tis, sicut quandoq̄ uidemus in artificialibus, & hoc propter necessitatem plurimam. Nullus enim **H**
 motus nisi per uillos completur. Motus enim uoluntarius per uillos fit in musculis. Et motus na-
 turalis, qui est attractio, retentio, & expulsio, fit causa uillorum, ex quibus uasa naturalia texun-
 tur, sicut stomachus, & intestina, uenæ, arteriæ, uelica, gula. Et sicut in artificiali textura tenduntur
 fila quædam in longitudine, quædam in latitudine, quædam in transuerso quandoque: ita in na-
 turali, quæ protenduntur in longum, appropriantur attractioni: in latitudine uero tensa, expul-
 sioni, & sunt constringentia: quæ uero cadunt secundum transuersum, proprie deseruiunt reten-
 tioni, & sunt tanquam frena secundum formam situum suorum in medio posita, ad prohibendū
 superfluum uelocitatem motuum expulsiuorum & attractiuorum. Neq̄ sunt naturæ motus cum
 impetu, sed quadā successione & gradatione uolūt fieri. Et quandoq̄ omnes istæ species uillorū in
 eadē tunica simul reperiunt̄, & quædoq̄ in diuersis: & in diuersis tūc reperiunt̄, quæ in latitudine,
 tunc tenduntur magis in tunica extrinseca, & aliæ duæ uillorū species in tunica intrinseca magis.
 Veruntamen illi, qui in longitudine procedunt, ad superficiem magis declinant intrinsecam. Et
 ista separatio uillorum nō fuit facta nisi ut uterq̄ motus proueniret melius & magis expedite. Et
 in mēbris, in quibus exigitur multa mora & fixio longa, fortius cōmīscuntur uilli retentionis cū
 uillis expulsionis, sicut in stomacho, matrice, uelica, & monoculo, quæ omnia ampla sunt, & con-
 cauitatem

- A** *cavitatem habentia: in mēbris autē in quibus non habet locum ista necessitas, uehementer, nō ita, sicut in intestinis, quibus magis necessaria est attractio multa cū forti expulsiōe. Item membrorū substantiā neruosa & quæ proprie uasa sunt, quædā unā tunicam habent, quædā duas. Vnam tm̄ habent illa, de quibus non est timor ut accidat eis læsio ex materia contenta, cū sit mollis & quæta, sicut sanguis quietus qui habitat in uenis. Vnde nec uenæ nec uesica indigēt multiplicitate tunicarum cooperientium, nisi necessitate coacta. immo semper conātur corpus alleuiare quantum possibile est. Igitur multiplicatio tunicarū ppter multiplicem necessitatem & magnam cōmunitatē creata est cū prouidētia. Necessaria est. n. qñq; fortitudo & spissitudo uasis ppter bonā custodiā securam, ne forte findatur ppter motū materiæ contentæ, cum fortis sit & continuus. Alia est necessitas plurima in custodia uehementi materiæ mobilis, circūdante ne soluatur & pereat, ex quo immineret periculum maximum, præcipue cū ipsa sit uehiculū proprium animæ. & ideo studendū ualde fuit in custodia eius. & hæc materia est spiritus & sanguis qui in arterijs repositus est, & est primus thesaurus, & melior, quem habet natura. & hæc est causa multiplicationis tunicarū in arterijs. Tertia necessitas est uehemens attractio & uehemens expulsio, quibus indiget membrū separatum. Vnde utrunq; instrumentū factum est membrū singulariter & absq; permisione.*
- B** *& hoc manifestum est in stomacho & intestinis. Quarta necessitas est operationum diuersitas, q̄ à diuersis procedunt principijs, & diuersas habent intentiones, & cōplentur melius fm̄ complexionum diuersarum naturas. Cū igitur hm̄oi operationes sint inuitabiles in aliquo membro, & maxime necessariæ: uoluit natura inter eas diuidere, & unicuiq; operationi instrumentū propriū præparare ad hoc, q̄ utraq; operatio fm̄ q̄ melius est, per se in actū procederet, sicut in stomacho, in quo fuit necessaria operatio sensibilis, quæ melius completur per membrū neruosum: & operatio digestibilis, quæ melius completur in membro carnosō. Vnde ipsum natura tunica carnosam muniuit & neruosa, ut per neruosam fieret temperantiæ & distemperantiæ rei ingredientis perceptio: & per carnosam, rei digerendæ fm̄ q̄ possibile est, maturatio accidit. Et natura situs istarū tunicarū cū prouidentia & discretionē ordinauit. Neruosum enim & sensibilem interius posuit: Carnosam uero digestibilem exterius. Potest enim digerentis actio ad digerendum sine occurſu prouenire. Actio uero tangibilis absq; obuiatione rei tangendæ nō fit. Et cutis quæ est totius corporis indumentum, ex duabus laminis constat: quare accidit eleuatio unius laminæ absq; alia cū uesicula. Laminæ autē illæ ortum habent ab extremitatibus uenarum & arteriarum & neruorum quæ terminantur in eis. Et creata est cutis perforata ut cribellum ad hoc, ut per ipsam fiat respiratio uaporosarum substantiarum seu superfluitatum interiorum membrorum, ex quibus in pluribus partibus studet natura pilos multiplicare, ut eos obijciat rebus nociuis & permutatiuis, & ut sint tutamentum & defensio nobilis membri, in cuius regimine sollicita est nimium natura. Et hæc est intētio in creatione palpebrarum & pilorum superciliarum, uidelicet ut sint in defensione à lumine superfluo, à fumo, & à puluere, & ab omni eo quod ad oculum uolat, aut descendit de capite ad ipsum. Et sensibilis cutis à diuersis neruorum extremitatibus procedentibus à cerebro, & à diuersis spondylis medullæ spinalis. Et ipsius sensus debilitas uel subtractio semper sequitur nocumentum nerui deferentis sensum ad ipsam: sicut sequitur mollities cutis in posteriori parte capitis ex læsione partis neruorum egredientis à foraminibus existētibus inter primū & secundum spondylum colli. Cutis itaq; diuersatur in raritate & spissitudine. ubi. n. est magis rara & pilosa, magis est aspera: ubi magis spissa, magis lenis & plana: & siccior magis est aspera, humidior magis est mollis. Et qñq; multiplicantur tunice uel cortices in membro propter fortitudinē & tutelam, sicut in tunica dura seu cornea, quæ fm̄ ueritatem cōposita est ex tunicis subtilibus quatuor quæ sunt cortices superpositi, & ut si excoriatur unus eorū, non fiat cōmune nocumentū, & propter hoc q̄ locus opponitur foramini, est magis indigens fortitudine & tutela. Et hæc dicta sunt de partibus simplicibus pluralitatem in tunicis habentibus. Organorum uero alia sunt quibus fit seruitium, & sunt regalia, & alia sunt instrumentalia seruitia. Regalia igitur quibus seruitiū fit, sunt ea super quæ est repletio uitæ, & sunt mineræ uirtutum spiritalium animæ & spiritus & intellectus, & sunt officialia, & loca eorum. Membra uero regalia intrinseca sunt septem: & quædā eorum præminent in sublimitate & principalitate eorum. quorum sublimitas & principalitas magis notificantur, sunt quatuor, cor, cerebrum, hepar, stomachus. & ista creata sunt famosa in sublimitate, qm̄ sunt mineræ uirtutum spiritalium regentium corpus hominis. & post illa in celsitudine sunt testiculi duo, & renes, & uesica. Ista enim. vii. sunt diuersa secūdum vii. orbessellarum & centra earum. & si istis addamus pulmonem et splenem, iam reperiemus. ix. in dignitate famosa, comparata. ix. sphaeris, & diuisa iuxta. ix. orbess mundi. Regalibus seruentia quædā sunt apparentia & extrinseca, ut oculi, aures, manus, & pedes: intrinseca uero. iiii. epiglottis, gula, canna, intestina, & similia. Et posuit Deus carnem, & neruos, & renes, & testiculos, & uelamen cordis, & pectoris, uuulam, & epiglottidem & duas amygdalas, & linguam ex parte sanguinis. Et dico quod sanguis est emanās ab hepate, & locus eius sunt uenæ & cor. & dominium eius est in superficie corporis, & anteriori parte capitis. & proprietates consequentes ipsum sunt risus, desiderium, gaudium, coitus, multitudo somni. Et proprietates eius in stomacho est uelocitas digestionis;*

gestionis, facilitas penetrationis, & in corpore toto facilitas alterationis substantię eius ad substantiam
 tiam carnis. Et creauit Deus excelsus cerebrum, & pulmonem, & omne quod est in corpore ex
 mēbris frigidis, & humidis, & phlegmaticis. Et ipsorum principium & elemētū posuit phlegma,
 & diuisit ipsum sicut aquas in diuisiones. s. super faciem terrę. Et in diuisione aeris, quam deferūt
 nubes. Similiter pars phlegmatis, quę currit in cannalibus pulmonis, & continuatur aeri, adiu-
 uat ipsum in properando ad cor cū facilitate, & excitatur per ipsum. & confortatur uirtus anhe-
 litus in expulsiōe fumi calidi, cuius retentio posset esse causa combustionis cordis. Et est pars
 alia, quę ascendit à pulmone ad cerebrum, & post sui compressionem descendit de cerebro, sicut
 descendit ros ex aere propinquo terrę. Et eius dominium est in parte posteriori cerebri, & in pe-
 ctore. Et in moribus sequitur dominium ipsius id quod est castitas, pietas, paucitas desiderij coi-
 tus: In motu autem id quod est pigritia, grauitas, tarditas, & taciturnitas responsionis: In corpo-
 re autem id quod est paralysis, tremor, debilitas. Et proprietas eius naturę in stomacho, est infri-
 gidatio caloris, & ex acuitate ciborum & potuum, & reliquarum materierum superuenientium
 stomacho & cordi. quod est quia uirtus expulsiua cōfortatur cum sit ei simile, sicut simile per suū
 simile, & compar per suum compar. Et creauit Deus excelsus & gloriosus fel, quod est calidum
 & siccum, & igneum, & domus cholera citrinę. & posuit ipsum annexum hepatis, adiuuans he- F
 par super decoctione cibi. Et posuit dominium cholera citrinę in uertice, ppter sui leuitatem &
 sublimitatem, & eius altitudinem & eleuationem. Eius autē respiratio est in utrisque auribus, quia
 sunt ex diuisione eius, & ipsius natura. & assimulatur ei ex membris quod est calidum & siccum.
 Et ipsa quidem cholera currit in corpore cum sanguine, ppter conuenientiam & combinationē
 eorum, sicut est cōuenientia olei ad lampadem. Et de proprietatibus naturę eius in stomacho est
 attractio cibi, & adiutorium super digestionem, & emundandi faciem. Et hoc quod consequitur
 uirtus moralis ex actionibus eius, est inconstantia, furor, & subtilitas, & acuitas, & solertia, & au-
 dacia, & eleuatio, & desiderium coitus, & memoria, & uelocitas responsionis. & totū corpus con-
 sequitur ex eo calorem & siccitatem. Et assimulauit Deus ossa, chartilagine, pilos, & ungues, &
 ligamenta cholera nigra. Omne. n. membrum congelatum, terrestre, priuatum sensu, est ex me-
 lancholia. & sedes ipsius est in splene, & dñium in uisu, & in sinistro corporis. & per eā accidit ta-
 citurnitas, & cogitatio, & grauitas, & fletus, & tarditas, & timor, & solitudo, & pusillanimitas, &
 aspectus, & in successiōibus, & in stomacho proprietatem habet retinēdi, & expellēdi, & exci-
 tandi appetitum, & corpus ex ea cōsequitur frigiditatē & siccitatē carniū, & immobilitatē ppor-
 tionatā sibi s. magis et minus. Posita sunt autē quatuor principia regalia corporis animalis à qui- G
 busdā: ab alijs uero tria: ab alijs autē duo. sed à sapiēte uerificatū est unū esse principium tm̄ in anima-
 li, & istud est cor. Anima. n. una est uirtus actu, potentia uero plures. tunc exigitur q̄ alicui uni cō-
 iungatur priuatio, à quo omnia sequentia suas trahant uirtutes uitales, & operationes naturales,
 & descēdat ab eo ut reducatur ad ipsum, sicut in particularibus reducimus ad sensum cōmunem
 omnes sensus particulares. Quare in animalibus diuersa membra officialia necessaria fuerūt, con-
 trahentia. s. uirtutē ab uno membro & uno principio, quod in perfectis animalibus est officiale,
 & in imperfectis cōsimile, sicut in ostreis. s. quę nō habēt sensum nisi unicū. s. tactū, & membris
 carent officialibus, habent tm̄ membrū cōsimile. Sed cū calor naturalis figatur & sustentetur in
 corde, merito ipsum est principium omniū aliorū. omnia. n. trahunt aliquid ab eo. Ipsum autē non
 de necessitate ab omnibus. Item cum sit positum fundamētum spiritūū & caloris uitalis, & cū spi-
 ritus sit uehiculum uirtutum uitalium, sensibile, & motiuarum: necessariū igitur fuit, ut uia suā
 per ipsum calefierent & perficerentur ab eo, & ita ut haberent spiritū tm̄ apud sui radicē. Calor. n.
 & ipsius uia, sicut effectus & causa, ab ipsius radice consurgunt, ut dicit Aristoteles. Sed Gal. dicit
 q̄ hepar est principium nutritionis, cerebrū uero sensus & motus. Sed non uidemus hominem H
 cōmunitatē habere ad plantas s. sensum & motum, sed s. nutritionē tantum, quare cor cū non
 sit principium nutritionis, neq̄ sensus & motus, s. ipsum non erit principium. Sed si dicas quod
 aliqua uirtus habeat principium à corde, quę non pertinet ad nutritionem, neq̄ ad sensum, neq̄
 ad motum: tunc illa uirtus erit præter sensum, & motū, & præter uirtutē in qua animalia cōmuni-
 cant cum plantis, conueniet omnibus membris. Sed nō reperimus talē in animalibus, neq̄ in mē-
 bris ipsorum. Et si dicas q̄ sit principium motus quod est secundum pulsū: tunc omnia membra
 cōmunicāt cum eo in pulsu: aliter nō esset principium uniuersale omniū membrorum animalis.
 Et si dicas q̄ cor habet filum longum ad unam operationem motiuam, & alia in latum ad opera-
 tionem aliam, & in transuerso ppter operationem tertiam, secundum q̄ attrahit, retinet, & expel-
 lit, quare nō est uoluntarius: iā iste motus cōuenit alijs membris, ut stomacho, matri. quare cor
 nō est principium alicuius, quod falsum est. aut. s. est principium nutrimentī, & sensus, & motus. Quod
 aut ita sit, signum est, qm̄ alius est pulsus in dormiente, qui coniunctus est cum digestionē nutri-
 menti, & alius in uigilante, qui cōiunctus est cum operationibus animalibus. Ad idē quoq̄ alias
 pponit ostensiones Aristo. dicens, Qm̄ id ad quod nulla uena uadit, & à quo oēs uenę tendunt,
 debet esse principium uenarum: & nullum membrū reperitur tale nisi cor. Item oē quod nascitur
 ab alio, debet esse principium ei id à quo nascitur. Sed hepar cum sit totum carnosum, ab eo uena
 non